

ROZWIAZANIE I OMÓWIENIE KAZUSU
Z PRZEDMIOTU „POSTĘPOWANIE CYWILNE”
SSR DR MARIUSZ ŚLADKOWSKI
12.05.20r. – grupa B, 19.05.20r. – grupa A i C

Kazus

Reprezentujesz jako radca prawny Spółdzielnię Mieszkaniową „Wolna chata” w Pułtusku w sprawie o eksmisję przeciwko rodzinie Malinowskich to jest Janowi, Annie, Markowi i Kamili. Najemcą przedmiotowego lokalu był Jan Malinowski, zaś umowę najmu zawarł on przed ślubem z Anną Malinowską. Na pierwszym terminie rozprawy z grona pozwanych pojawił się jedynie Jan Malinowski, który oznajmił, że po rozwodzie żona Anna wraz z córką Kamilą wyprowadziły się, tak że aktualnie w przedmiotowym lokalu mieszka jedynie z synem Markiem, jego konkubiną Olgą Wódką oraz ich 1,5 miesięcznym synem Brunem Malinowskim. Jakie działania Powinieneś/Powinnaś podjąć? Przeanalizuj kwestie współuczestnictwa po stronie pozwanej w tym procesie.

Omówienie

Art. 72. § 1. Kilka osób może w jednej sprawie występować w roli powodów lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią:

- 1) prawa lub obowiązki im wspólne lub oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (współuczestnictwo materialne);
- 2) roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju, oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, jeżeli ponadto właściwość sądu jest uzasadniona dla każdego z roszczeń lub zobowiązań z osobna, jako też dla wszystkich wspólnie (współuczestnictwo formalne).

§ 2. Jeżeli przeciwko kilku osobom sprawa może toczyć się tylko łącznie (współuczestnictwo konieczne), przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się także do osób, których udział w sprawie uzasadniałby jej rozpoznanie w postępowaniu odrębnym.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku współuczestnictwa materialnego, innego niż współuczestnictwo konieczne.

Art. 73. § 1. Każdy współuczestnik działa w imieniu własnym.

§ 2. W wypadku jednak, gdy z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników (współuczestnictwo jednolite), czynności procesowe współuczestników działających są

skuteczne wobec nie działających. Do zawarcia ugody, zrzeczenia się roszczenia albo uznania powództwa potrzeba zgody wszystkich współuczestników.

Art. 74. Każdy ze współuczestników sporu ma prawo samodzielnie popierać sprawę. Na posiedzenie sądowe wzywa się wszystkich tych współuczestników, co do których sprawa nie jest zakończona.

Współuczestnictwo w sporze istnieje wówczas, gdy stroną procesową (powodem lub pozwany) jest większa liczba osób (fizycznych lub prawnych), polega zaś ono najczęściej na tzw. *podmiotowym łączeniu roszczeń*. Nie można jednak uważać, że dochodzi do współuczestnictwa wskutek samego połączenia przez sąd kilku spraw cywilnych do łącznego rozpoznania, ma to bowiem tylko charakter techniczny. Współuczestnictwo może istnieć od początku procesu lub powstać w jego toku (np. wskutek zmiany stron).

Kodeks przewiduje cztery rodzaje współuczestnictwa:

- 1) materialne,
- 2) formalne,
- 3) konieczne jako rodzaj współuczestnictwa materialnego,
- 4) jednolite jako rodzaj współuczestnictwa materialnego.

Jeśli chodzi o działanie poszczególnych współuczestników w procesie, obowiązuje **zasada samodzielności**, według której każdy współuczestnik działa w imieniu własnym. W związku z tym w stosunku do każdego ze współuczestników może być odmienny zarówno przebieg, jak i wynik procesu oraz różne terminy procesowe (np. terminy zaskarżenia – w zależności od daty doręczenia orzeczenia). Jeżeli co do niektórych współuczestników sprawa została zakończona, nie biorą już oni udziału w dalszym postępowaniu toczącym się w stosunku do pozostałych (art. 74 k.p.c.). Nie dotyczy to jednak współuczestnictwa jednolitego, przy którym oddzielne zakończenie sprawy co do poszczególnych współuczestników nie jest możliwe.

Współuczestnictwo **jednolite** istnieje, gdy z istoty spornego stosunku prawnego wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników (np. w sprawie o zobowiązanie solidarne lub o świadczenie niepodzielne).

Czynności procesowe współuczestników działających są skuteczne wobec niedziałających (np. wniesienie środka odwoławczego), przy tym współuczestnicy niedziałający mogą

odnieć tylko korzyści, a nie szkody z czynności współuczestników działających (np. stawiennictwo choćby jednego ze współuczestników powoduje, że wyrok zaoczny nie może być wydany). Ograniczenie zasady samodzielności polega tu przede wszystkim na tym, że akty dyspozytywne (np. zrzeczenie się roszczenia, uznanie powództwa) wymagają zgody wszystkich współuczestników.

Współuczestnictwo **konieczne** istnieje wówczas, gdy sprawa kilku osób czy przeciwko kilku osobom może toczyć się tylko łącznie, co w każdym wypadku wynika z przepisów prawa materialnego lub procesowego (np. powództwo o zaprzeczenie ojcostwa oraz powództwo ekscydencyjne). Legitymacja procesowa przysługuje tutaj nie każdemu z powodów lub pozwanych oddzielnie, ale wszystkim łącznie. W związku z tym przeciwko stronie działającej oddzielnie może zostać wysunięty zarzut braku pełnej (wyłącznej) legitymacji procesowej jako przesłanki merytorycznej. Na przykład w sprawie o zwolnienie spod egzekucji mienia zajętego w toku postępowania karnego na zabezpieczenie grożącej podejrzanemu kary grzywny oraz na zabezpieczenie roszczenia o naprawienie szkody, współuczestnictwo Skarbu Państwa oraz tej państwowej lub społecznej osoby prawnej, której roszczenia zostały zabezpieczone, ma charakter współuczestnictwa koniecznego, ponieważ oddzielnie żaden z tych podmiotów nie ma pełnej legitymacji biernej.

Art. 193. § 1. Zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu.

§ 2. Jeżeli w myśl przepisu poprzedzającego zmiana nie jest dopuszczalna, a powód zmienia powództwo w ten sposób, że występuje z nowym roszczeniem obok pierwotnego, sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, jeżeli jest dla niej rzeczowo i miejscowo właściwy, w przeciwnym zaś razie przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Gdy jednak zmiana taka następuje w sądzie rejonowym, należy przekazać całe zmienione powództwo sądowi okręgowemu, który dla zmienionego powództwa jest rzeczowo i miejscowo właściwy.

§ 2¹. Z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Przepis art. 187 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, skutki przewidziane w artykule poprzedzającym rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie w obecności pozwanego, w innych zaś wypadkach - z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymaganiom pozwu.

Warunki dopuszczalności przedmiotowej zmiany powództwa są określone w sposób liberalny. Zmiana może dotyczyć tylko roszczeń, dla których właściwa jest droga procesu (tryb procesowy). Dlatego dyskusyjna wydaje się możliwość zmiany pozwu na wniosek. Judykatura dopuszcza zmianę, która spowoduje przekazanie sprawy do postępowania odrębnego i odwrotnie (jest to jednak niedopuszczalne, jeżeli miałyby wpłynąć na właściwość sądu).

Zmiana może dotyczyć:

- a) żądania;
- b) jego podstawy faktycznej;
- c) żądania i podstawy faktycznej.

Zmiana żądania może być jakościowa (np. żądanie zapłaty odszkodowania zamiast wydania rzeczy) lub ilościowa (np. żądanie zapłaty większej kwoty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jak również może polegać na wystąpieniu z nowym roszczeniem obok dotychczasowego, np. zgłoszenie roszczenia o zapłatę odsetek ustawowych). Jeżeli powód ogranicza roszczenie lub występuje z nowym w miejsce poprzedniego - nie jest to zmiana *sensu stricto* - dopuszczalność podlega ocenie także według art. 203.

Zmiana podstawy faktycznej polega na oparciu tego samego żądania na zupełnie innym podłożu faktycznym (np. gdy żądanie zapłaty uzasadniono umową najmu, a potem przy zmianie okoliczności - bezpodstawnym wzbogaceniem). Według stanowiska judykatury i doktryny nie stanowi zmiany powództwa ani bliższe określenie żądania, ani uzupełnienie okoliczności faktycznych podanych pierwotnie, jeżeli w ich wyniku nie zmienia się podstawa faktyczna powództwa. Z tych przyczyn można mówić jedynie o jakościowej zmianie podstawy faktycznej powództwa.

Rozwiązanie

W zaprezentowanym kazusie po stronie pozwanej zachodzi **współuczestnictwo materialne konieczne**. W oparciu zatem o art. 195 § 1 k.p.c. oraz art. 15 u. ochr. pr. lok. zachodzi konieczność wezwania do udziału w charakterze pozwanych Olgi Wódki oraz Bruna Malinowskiego (do rąk np. Olgi Wódki jako przedstawiciela ustawowego). Co do Anny Malinowskiej oraz Kamili Malinowskiej należałoby rozważyć cofnięcie pozwu (ze zrzeczeniem się roszczenia). Ryzyko jest tego typu, że jeśli oświadczenie Jana

Malinowskiego o ich wyprowadzce nie polega na prawdzie, będziemy mieli problem na etapie egzekucji (komornik nie przeprowadzi eksmisji jeśli ustali, że w przedmiotowym lokalu zamieszkują osoby nie objęte tytułem wykonawczym). Z drugiej strony, podtrzymanie pozwu w stosunku do w/w wymienionych, postawi nas przed koniecznością wskazania ich aktualnych adresów zamieszkania, a jeśli sąd stwierdzi, że nie zamieszkują w przedmiotowym lokalu, oddali względem nich powództwo, co może z kolei narazić naszego mocodawcę na konieczność zwrotu na ich rzecz kosztów procesu. Reasumując, na 98 prac z trzech Państwa grup, które do dzisiaj otrzymałem, wszyscy przekonali mnie o swojej wiedzy w zakresie tematu zajęć, zatem **wszystkim Państwu kasus zaliczam.**

Z nadzieją (coraz bardziej wątplą...) spotkania na sali wykładowej/ćwiczeniowej serdecznie pozdrawiam,
Mariusz Śładkowski